

9. Perjantaina 16 päivänä helmikuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Lakialoite laiksi kadun ja eräiden
yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapi-
dosta annetun lain 4 ja 10 §:n muuttamises-
ta 140

Lakialoite 64/1995 vp (Kimmo Kiljunen
/sd ym.)

2) Lakialoite laiksi tapaamiskiellosta .. 146

Lakialoite 67/1995 vp (Margareta Pietikäi-
nen /r ym.)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi en-
simmäinen varapuhemies Anttila S-L. sekä edus-
tajat Aura, Backman, Biaudet, Heinonen, Kor-
honen R., Koski V., Koskinen M., Laitinen,
Lämsä, Malm, Myllyniemi, Norrback, Puisto,
Rantanen, Rauramo, Salo, Salolainen ja Viina-
nen.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Viina-
nen.

Ilmoitusasiat

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä sairauden takia ed. M. Koskinen, virkateh-

tävien takia edustajat Backman ja Heinonen sekä
yksityisasioiden takia edustajat Aura, R. Korho-
nen, Lämsä, Myllyniemi, Puisto, Rantanen,
Rauramo, Salo, Salolainen ja Viinanen.

Ed. Puhakan edustajatoimi

P u h e m i e s : Luetaan ed. Puhakan edus-
kunnalle osoittama kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Tultuani nimitetyksi Kansaneläkelaitoksen
hallituksen jäsenen virkaan pyydän kunnioitta-
vasti eron kansanedustajan toimesta 1.3.1996 lu-
kien.

Helsingissä 16.2.1996

Matti Puhakka”

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto puoltaa
anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan
presidentti on 15 päivänä helmikuuta 1996 anta-
nut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 1 ja 2.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että ulkoasiain-
valiokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed.
Aaltosen.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Elon ja varapuheenjohtajakseen ed. Jätteenmäen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lakialoite laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 4 ja 10 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 64/1995 vp (Kimmo Kiljunen /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä luovun puheenvuorostani sikäli, että viime viikolla pöydällepanon yhteydessä ensimmäisen puhevuoron asemansa menettänyt ed. Kiljunen saisi esitellä tämän kelvottomaksi katsomani lakialoitteen. Minä lyön sen lättäjalaksi vasta sen jälkeen, kun hän on sen ensin esitellyt.

Ed. K i l j u n e n : Arvoisa puhemies! Käsitelyssä on lakialoitteeni, jossa esitetään lakia kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta muutettavaksi siten, että asuintarkoituksiin rakennetun pientalotontin omistajat vapautettaisiin kadun ja jalkakäytävän kunnossa- ja puhtaanapitovelvoitteesta, jolloin velvoite siirrettäisiin kunnille. Nehän voivat huolehtia veloitteen kustantamisesta esimerkiksi kiinteistöveron tuotoilla.

Lakialoite on sattumalta juuri tänään harvinaisen ajankohtainen, onhan ainakin pääkaupunkiseutu kohdannut voimakkaan lumipyryn, ja pientalotonttien omistajat luonnollisesti ihmettelivät, miksi heidän on poistettava lumi yleisessä käytössä olevilta jalkakäytäviltä ja niiden vierestä. Miksi velvoite on vain niillä tontinomistajilla, joiden tontti rajautuu jalkakäytävään? Miksi vastaavaa valvoitetta ei ole muilla?

Kysehän on itse asiassa reliikistä. — Reliikki on siis jääne menneiltä ajoilta. — On kyse lainsäädännöstä, joka jo pitkään on vaatinut korjausta, mutta syystä tai toisesta korjaus on jäänyt

tekemättä. Nyt meitä on yli 100 kansanedustajaa, jotka vaativat tämän lainsäädännön muuttamista.

Rakennuslakihan määrää kadun luovutettavaksi yleiseen käyttöön korvauksetta. (Hälinää)

P u h e m i e s (koputtaa): Kehotan edustajia rauhoittumaan!

P u h u j a : Kunta kaavoittajana myös päättää jalkakäytävien sijainnista, suunnittelee, rakentaa ja myös omistaa jalkakäytävät. Toisaalta kuitenkin kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta oleva laki, jota me olemme nyt esittämässä muutettavaksi, vuorostaan velvoittaa tontinomistajan pitämään tonttinsa kohdalla olevan jalkakäytävän käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaavan lumen ja jään sekä huolehtimaan liukkauden torjunnasta jalkakäytävillä. Samoin tontinomistajan velvollisuutena on pitää katu puhtaana tontin rajasta kadun keskiviivaan saakka. Asetelma on sikäli erikoinen ja voisinko sanoa suorastaan yleisen oikeustajun vastainen, että lainsäädäntö oikeuttaa kunnan ottamaan katualueen yleiseen käyttöön, mutta jättää olennaisilta osilta sen huoltamisen yksityisten ihmisten harteille. Tämä on itse asiassa hyvinkin vakava periaatteellinen epäkohta.

Tämän lisäksi laki ei ole tasa-arvoinen, jos se kohtelee kuntalaisia, ihmisiä, eri tavalla. Tyyppillisestihän pientalovaltaisten alueiden kaduilla jalkakäytävä on vain toisella puolella katua. Puhtaana- ja kunnossapitovelvoite kohdistuu tällöin vain siihen tontinomistajaan, jonka tontin puolella jalkakäytävä sattuu olemaan. Eriytyisen raskasta kuormaa tietysti tällaisessa tilanteessa joutuvat kantamaan kulmatonttien omistajat, jos jalkakäytävä kiertää molemmin puolin. Naapuri, jolla jalkakäytävää ei ole, saattaa katsella esimerkiksi juuri tällaisena päivänä ikkunasta toisen naapurinsa aherrusta tämän putsatessa katua. Liikuntaa tässä luonnollisesti saa, mutta asetelma on kuitenkin ilmiselvästi eriarvoinen.

Lainsäädäntö on myös siten eriarvoinen, että pelkän jalkakäytävän talvikunnossapito kuuluu tontinomistajalle, mutta kun on kyse kevyen liikenteen väylästä, kuuluu talvikunnossapito kunnalle. Tontinomistaja itse ei voi kuitenkaan vaikuttaa siihen, kulkeeko hänen tonttinsa editse jalkakäytävä vai kevyen liikenteen väylä, jolloin kunnossapitovelvoite muodostuu hyvinkin satumanvaraiseksi.

Eriarvoisuuden lisäksi myös käyttäjien eli kuntalaisten osalta muodostuu ongelmia. Oma-
kotitalojen asukkaat ovat voimavaroiltaan ja
myös tarmoltaan erilaisia, jolloin jalkakäytävän
kunnossapidon taso saattaa vaihdella olennai-
sesti. Tonttien omistajat saattavat myös olla pi-
dempäkin aikoja poissa kotoaan, jolloin puhta-
aanapito saattaa jäädä huolehtimatta. Tontin-
omistajalla on kuitenkin erityisen raskas vahin-
gonkorvausvelvollisuus, mikäli jalankulkija
loukkaa itsensä liukastuessaan tontin kohdalla
olevalla jalkakäytävällä. Jos tontinomistajat
ovat sopineet esimerkiksi kunnan kanssa kun-
nossa- ja puhtaanapidosta huolehtimisesta, ja-
kautuvat tästäkin aiheutuvat kulut sattumanva-
raisesti. Tällöin rangaistaan erityisesti kulma-
tonttien omistajia.

Me tiedämme hyvin, että kunnat perivät oma-
kotitonttien omistajilta nykyisin useita erilaisia
maksuja kuten esimerkiksi kiinteistövero. Olen-
kin vakavasti sitä mieltä, että näiden maksujen
tuotolla tulisi kyetä kattamaan myös katujen ja
jalkakäytävien kunnossa- ja puhtaanapidosta ai-
heutuvat kustannukset. Tällöin omakotitontit
voitaisiin vapauttaa näistä velvoitteista.

Arvoisa puhemies! Tämä juuri edellyttää lain-
säädännön muuttamista siten, että yleiseen käyt-
töön otettujen katujen ja jalkakäytävien kunnos-
sa- ja puhtaanapito kuuluu pientalotonttien
osuudelta kokonaisuudessaan kunnalle. Sitä
olen nyt esittämässä, ja meitä on, kuten sanottu,
102 kansanedustajaa, jotka olemme allekirjoit-
taneet tämän lakialoitteen, joten on kai syytä
toivoa, että asianomainen valiokunta, tässä ta-
pauksessa siis hallintovaliokunta, myös ottaisi
lakialoitteen rivakasti käsittelynsä.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Ed.
Kiljunen esikuntineen on allekirjoittanut tämän
lakialoitteen n:o 64 viime valtiopäiviltä. Niin
kuin hän tuossa asiaa selvitti, se siirtäisi kuntien
maksettaviksi asumiskäyttöön tarkoitettujen
pientalotonttien kohdalla olevien katujen tietyt
kunnostamiskustannukset. Kustannukset koski-
sivat lähinnä jalkakäytävien pitämistä lumesta
vapaana, niiden hiekoittamista, ojan auki pitä-
mistä ja myös lumikasojen siirtämistä pois katu-
alueelta.

Tämä ehdotus on varsin populistinen, enkä
yhtään ihmettele, että siihen on mennyt toistasa-
taa kansanedustajaa mukaan, jopa sellaisia, joi-
den intressissä ja joiden edustamien kansalaisten
intressissä tämä asia ei ole alkuunsa eikä ollen-
kaan.

Ed. Kiljunen esittää, että nämä kuntien kus-
tannukset otettaisiin kiinteistöverosta.

Minulla ei sellaisenaan ole tähän asiaan mi-
tään sanottavaa. Ihan hyvä, jos tavallaan kau-
punkikunnat, kaupunkejahan melkein kaikki
ovat nykyisin, näin tekevät, mutta kun ed. Kilju-
nen puhui tasa-arvosta ja eriarvoisuudesta, niin
nyt tullaan siihen asiaan, ed. Kiljunen, että teidän
näkemyksenne eriarvoisuudesta ja tasa-arvosta
on kovin suppea ja ulottuu ilmeisesti tuonne
Kruunuhakaan ja enintään Munkkiniemeen
saakka.

Täällä viime vuoden lopulla päätettiin sellai-
sesta laista, jolla yksityisteiltä poistettiin koko-
naan valtionavustukset, yksityisteiltä, joita on
käsitykseni mukaan Suomessa kymmeniätuhansia
kilometrejä ja joista osa, sellaiset kuin Ilo-
mantsin lähellä Jerusalemin kylän yksityistie, on
sellaisia, että asukkaat ovat alusta alkaen karja-
poluista nämä tiet rakentaneet, pitäneet ne kun-
nossa ja sellaisina, että tänä päivänä myös ed.
Kiljunen lähtiessään sieniretkelle tai marjaretkel-
le tai metsästämään voi vapaasti näitä hyvissä
kunnossa olevia teitä ajaa. Näittenkin teitten
varsilla maksetaan kiinteistövero, mutta siellä
tänä päivänä jopa usean kilometrin pituisella tiel-
lä vain kaksi, kolme tai neljä taloa joutuu pitä-
mään tien liikennekelpoisena ja yleisessä käytös-
sä sillä tavalla, että tiet ovat liikennekelpoisia
myös niiden asukkaiden käytettäväksi, joita ed.
Kiljunen tarkoittaa aloitteessaan, omakotitalon
asukkaiden. Ilomantsin Jerusalemin kylän asuk-
kaat tuskin kovin usein tallustelevat niitä katu-
pätkiä, mitä tässä ed. Kiljunen tarkoittaa, mutta
ed. Kiljunen kulkee ja me muut varmasti kuljem-
me useammin niillä teillä, jotka ovat nyt syrjäseu-
tujen ihmisten yksin kunnossa pidettävänä.

Toki kunta voi avustaa ja jossain määrin var-
masti avustaakin näiden teiden ylläpitoa. Mutta
kun tiedetään, minkälaisia vaikutuksia nimen-
omaan haja-asutusseutujen kunnille on Lippo-
sen hallituksen valtionosuusleikkauksilla, niin
nämä kunnat eivät pysty tulevaisuudessa avusta-
maan markallakaan ihmisiä, jotka maksavat
kiinteistövero, ed. Kiljunen, näiden sivuteiden
varressa.

Näin ollen, jos te olisitte samanaikaisesti edes
puheissanne kiinnittänyt huomiota näihin poloi-
siin, jotka asuvat siellä syrjäteiden varressa, kun
te kannoitte nyt kaupunkilaisten asioista huolta,
niin minä olisin ilman muuta jopa kyynel silmäs-
sä saattanut hyväksyä tämän teidän aloitteenne,
jota te minullekin tarjoilitte täällä, mutta minä-
hän en allekirjoita tuota aloitetta. On ikävä kat-

soa, että siellä on myös keskustalaisia, kaiketi 14 allekirjoittajaa, jotka eivät todennäköisesti katso, kun tulee mukava mies, ed. Kiljunen, esittämään, mihin nimensä pistävät, sinne vain lykätään.

Näin ollen, ed. Kiljunen, näillä perusteilla katson, että teidän eriarvoisuus- ja tasa-arvoisuuskäsitteenne on vähän pahasti pielessä. Tämä asia pitäisi hoitaa kautta valtakunnan ja myös vielä huonommassa asemassa olevien yksityisteiden asukkaiden kannalta eikä pelkästään kahmia tällaisella populistisella aloitteella ääniä kaupungeista. Niitähän sieltä tietysti paljon tulee, ja sellaisia me poliitikot tietysti olemme.

Rouva puhemies! Minä toivon, että aloite tässä muodossa, ellei sitä laajenneta tasapuolisesti kaikkia suomalaisia koskemaan, hyvin vähin äänin haudataan eduskunnassa.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli itse asiassa aika yllättävää ed. Aittoniemen avaus, kun hän syytti esitystä populistiseksi. Nimenomaan oli yllättävää, että toteamus tuli ed. Aittoniemen suusta.

Kaksi huomiota.

Ensinnäkään en esitä sitä, että kiinteistövero otettaisiin siksi lähteeksi, josta katujen kunnossapito rahoitettaisiin. Esitin sen esimerkinomaisesti erääksi muodoksi, jolla tontin omistajat osallistuvat kunnan kulujen kattamiseen.

Mitä tulee ed. Aittoniemen esille nostamaan ongelmaan yksityisteistä ja niiden kunnossapidosta, se saattaa olla ongelma, mutta haluaisin yhden ajatuksen vain ed. Aittoniemelle todeta: Ei yksi paha tee toista pahaa hyväksi. Tältä pohjalta olisin toivonut myös, että ed. Aittoniemi olisi voinut allekirjoittaa lakialoitteen.

Ed. S o i n i n v a a r a : Arvoisa puhemies! Minä en allekirjoittanut aloitetta sen takia, että pidin sitä huonona, en sen takia, millä ed. Aittoniemi tätä perusteli, että ikään kuin kaupunkikuntien pitäisi rahoittaa maalaiskunnissa tapahtuvaa toimintaa, vaan sen takia, että tämä on kaupunkikuntien sisällä ihmisiä eriarvoistava aloite. Tavallaan se on osa sitä suomalaisia kaupunkien tuhoavaa kehitystä, että meillä subventoidaan kaupunkialueiden hajaantumista. Meillä on hyvin paljon seikkoja, joissa omakotialueiden ihmiset laskuttavat omat kustannuksensa kerrostaloalueiden asukailta. Tavallaan ne, jotka muuttavat kaupunkien laidolle syrjään hajauttamaan kaupunkirakennetta, laskuttavat tästä aiheutuvat lisäkustannukset niiltä ihmisil-

tä, jotka asuvat kaupunkien keskeisillä alueilla ja kerrostaloissa. Nyt ei ole siis puhe maaseudun ja kaupungin välisestä vaan kaupunkirakenteen sisäisestä eriarvoisuudesta.

Ed. Kiljunenhan esittää, että kerrostaloissa asuvat köyhät ihmiset maksavat rikkaiden ihmisten katuverkon. Tämähän on aloitteen ikään kuin pääasiallinen sisältö. Jos hän esittäisi, että tämä rahoitettaisiin todella sellaisella erityiskiinteistöverolla, joka ei perustuisi tontin arvoon vaan pinta-alaan selvästi, silloin tämä olisi tietysti jollakin tavoin oikeudenmukainen.

Meillä on hyvin paljon tällaisia kohteita. Meillä on sama sähkön hinta kerrostaloissa ja haja-asutusalueilla, vaikka sähkön siirtohinta omakotialueilla on moninkertainen kerrostaloihin verrattuna. Puhelinkustannukset ovat samat. Vaaditaan, että jätehuoltokustannukset olisivat samat, jolloin kerrostalojen ihmiset maksavat omakotialueiden jätehuollon jne. Minusta ei ole oikeudenmukaista, että Kontulan asukkaat joutuvat Tuomarinkylän omakotitaloja subventoimaan. En ymmärrä, mikä siinä on oikeudenmukaista. Minusta aiheuttamisperiaate edellyttää sitä, että jokainen maksaa itse omat kustannuksensa.

Myönnän, että nykykäytännössä on ongelmia ja kaksi tontinomistajaa ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Mutta se, että kaksi omakotitalon omistajaa on eriarvoisessa asemassa keskenään, ei ratkea sillä, että kerrostaloasukkaat maksavat heidän kustannuksensa.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Toisin kuin ed. Soininvaara olen allekirjoittanut aloitteen. Siinä eräänä hyvin keskeisenä perusteena on ollut vahinkotapausten korvauspuoli. Nimittäin se on osoittautunut käytännössä erittäin hankalaksi. Toinen seikka on se, että esimerkiksi, jos sama asia projisoitaisiin kotikaupunkiin Ouluun, meillä on hyvin iäkästä omakotiväkeä siellä, myös vammaisia, jotka vielä yrittävät asua kotonaan. Kun heidän pitäisi vastata kunnossapidosta ja puhtaanapidosta omalla katualueellaan, se tuottaa erinomaisen suuria vaikeuksia. Tilanteessa, jossa on paljon työttömiä, on erittäin hyvä tarjota tämän laatuinen mahdollisuus, niin että kunta työllistää tämän keinon avulla.

Arvoisa puhemies! Ed. Kiljuselle viesti siitä, että olisin toivonut, että tähän olisi liittynyt kiinteistöveron määrätymisessä laajennus niin, että kun tuodaan uusia tehtäviä, joihin liittyy rahoitusvastuu, olisi kattoa vastaavasti nostettu, jolloin rahoituspuolikin olisi tullut loogisesti kuntoon.

Ed. Lindqvist: Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista kuulla, miten oikeudenmukaisuuden käsite jakautuu eduskunnassa. Itse pidän erittäin tärkeänä tätä lakialoitetta ja toivon todella, että se tulee menestymään. Tiedän paljon tapauksia myös kotikaupungistani Lahdesta, jossa on saman tyyppisiä tapauksia kuin ne, mistä ed. Pulliainen kertoi. Kun kiinteistövero määryytyi, se tuli kahdeksan tai yhdeksän kertaa suuremmaksi kuin aiemmin katumaksu. Esimerkiksi monet vanhemmat kiinteistöt, omakotitalot, maksavat erittäin suurta kiinteistöveroa tänä päivänä. Jos he maksavat 1 000 tai 2 000 markkaa vuodessa kiinteistöveroa, voidaan odottaa, että jos aura menee tiellä, se puhdistaa myös ohi menessään jalkakäytävän koko tien matkalta. Näin olisi hoidettu tämä puoli. Samaten kaupungin hiekoitusautot, jos käyvät, hoitavat parissa minuutissa myös jalkakäytävät.

Tästä on nyt tehty ihmeellinen vastakkainasettelu kaupungin ja maaseudun välillä, mistä kysymys ei suinkaan ole. Myös maaseudulla ihmiset maksavat kiinteistöveroa, ja sen tähden tietysti oikeudenmukaista olisi, että myös yksityistieasiat hoidettaisiin kuntoon. Nämä eivät ole ristiriidassa. Meistä monet, jotka olemme tämän aloitteen takana, toivomme, että myös yksityistieasia hoidetaan kuntoon.

Ed. Tiusaenen: Arvoisa puhemies! Lakialoite on hyvin tärkeä, ja sen painavuutta tukee yli sata allekirjoitusta. Toivoa sopii, että se eteni nopeasti myös päätökseen. Edelleen, vastakkainasettelu myös minua häiritsee. Näkisin, että maassamme on hyvin paljon pientaloalueita, kaupunginosia, vanhoja pientaloalueita, joilla asuu todella ikääntyneitä, pienituloisia ihmisiä, jolloin tällainen Tuomarila kontra Kontula tai jokin muu vaihtoehto, jota ed. Soininvaara toi esiin, ei ole relevantti.

Se, että kunnat ovat itse syllistyneet jatkuvasti katujen huonoon kunnossapitoon, on valitettava tosiasia, kun tiedämme, että yhä moneen muuhun riittää rahaa, hallinnoimiseen jne., joka ei ole tavallisen ihmisen kannalta niin tärkeätä.

Lopuksi haluaisin painottaa sitä, että eilinen keskustelu, jonka ed. Törnqvist avasi tielaitoksen yhtioittämisestä, on myös saman tyyppinen uhka, joka saattaa johtaa siihen, ettei tielaitoksen tienpito enää jatkossa ole sitä kuin on ollut tähän saakka.

Puhemies (koputtaa): Käsiteltävänä on nyt nimenomaan ed. Kiljusen aloite.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Minusta aloite tuo hyvin esille sen erityisen epäkohdan, joka liittyy juuri oikeudelliseen vastuuseen. Luulen, että se on asia, joka eniten painaa monien omakotiasukkaiden mieltä. Ihmisillä on erilaisia mahdollisuuksia hoitaa jalkakäytäviä. Toiset eivät siihen pysty ikänsä takia tai muista syistä. Toiset ehkä pystyvät siihen paremmin.

Keskustelussa on nyt tullut kaksi oikeudenmukaisuusnäkökulmaa. Ed. Aittoniemi ensin pohti aloitteen suhdetta syksyllä hylättyyn yksityistieiden valtionapuun. Ed. Aittoniemi on oikeassa siinä, että selkeä ristiriitahan tässä on, mutta ainakin itse allekirjoitin aloitteen siinä vakaassa uskossa, että kun eduskunnan enemmistö ymmärtää jalkakäytävien hoidon, vastaavalla logiikalla täytyy ymmärtää myös yksityistieiden tarve saada julkista apua, koska aivan samat maksurasitteet koskettavat yksityistieiden osakkaita ja myös sama oikeudellinen vastuu sitoo yksityistieiden osakkaita.

Ed. Soininvaara toi vastakkainasettelun Kontulan ja Tuomarinkylän välillä sekä kerrostalon ja pientalon välillä. Se ei ole aivan näin, sillä aika monet helsinkiläisistä kerrostaloista sijaitsevat kaupungin vuokratonteilla, joista ei makseta kiinteistöveroa. Sen sijaan useimmat omakotitalot sijaitsevat omistustonteilla, joista maksetaan kiinteistövero, mihin perusteissa nimenomaan on viitattu.

Ed. Lahlta: Arvoisa puhemies! Olin allekirjoittamassa ed. Kiljusen aloitetta. Minusta tämä on monessakin mielessä hyvä. Ihan käytännön kokemuksesta tiedän, millä tavalla korvaustilanteessa on hyvin vaikea osoittaa esimerkiksi, millä kohdalla joku ihminen on liukastunut ja joissakin tapauksissa katkaissut jalkansa. Sitten on rajankäyntiä, onko tämä juuri katualueella vai tiellä kävellyt, joten nämä ovat hyvin vaikeita kysymyksiä.

Minusta sellainen iso periaate pitäisi olla, että jos tiet ovat yleisessä käytössä ja niillä ihmiset voivat liikkua vapaasti — kyseessä ei ole mikään oma pihatie — yhteiskunnan pitää olla mukana myös maksamassa kustannuksia. Tämä katualuehomma on minusta ihan selkeä sellainen asia, koska kaduilla liikkuu hyvin paljon ihmisiä.

Sitten yksityistiekuvio. Siinähan voi sen kuitenkin ilolla todeta, vaikka rahaa ei ole, että laki meillä sentään on voimassa. Siinä on mahdollisuuksia. Toivon mukaan jatkossa saadaan myös sinne rahoja. Jos niitä rahoja ei suoraan tule, valtionapujen yhteydessä huomioitaisiin eri ta-

valla se homma, niin että jokaisessa kunnassa on tarkkaan tiedossa, paljonko on tiekilometrejä yksityisteiden osalta. Valtionapu tulee sitten siltä pohjalta kunnille jatkossa.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Kun eivät ole vastauspuheenvuorot käytössä, joutuu tavallaan vastauspuheenvuoron ottamaan ikään kuin varsinaisena puheenvuorona.

Minusta ed. Lindqvist aivan oikein totesi, että tässä on hyvin outo perusasetelma, että on tuotu vastakkainasettelua kaupunkialueiden ja maaseutualueiden välillä. Sitäkin yllättävämpi oli ed. Soininvaaran tekemä vastakkainasettelu kaupunkialueiden sisällä. Hänhän käänsi asetelman ikään kuin niin, että kerrostaloissa asuvat köyhät joutuvat maksamaan rikkaiden jalkakäytävien kunnossapitovelvoitteet. Lakialoitteen ydin ei kuitenkaan ole kustannuksissa ja niiden kattamisessa. Nähdäkseni valiokuntakäsittelyvaiheessa voidaan hyvinkin tutkia erilaisia muotoja, kuinka rahoitusvastuu jaetaan. Lakialoitteen ydin on kunnossapitovelvoitteen tasolla syntyvästä eriarvoisuudesta. Siinä suhteessa toivotaan uutta käytäntöä.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Ihmetyttää hieman se, että tässä vaiheessa ed. Kiljunen, joka on hallituspuolueen kansanedustaja, on tehnyt tällaisen aloitteen, jossa on toki vakava asia sisällä. Mutta kun hallitus on juuri tehnyt päätöksen kuntien valtionosuuksien aika voimakkaasta uudesta leikkauksesta ja samalla ilmoittanut, että kunnille ei uusia tehtäviä säilytetä, näin tässä on kuitenkin tapahtumassa, jos tämän mukaan mennään. Logiikka tältä osin pettää.

Mitä tulee muuten hallituksen liikennepoliitiikkaan, mikäli puhemies sallii, totean lyhyesti, että moottoriteitä hallitus rakentaa ja avaa entistä enemmän, yksityistierahat on poistettu, tielaitosta yksityistetään ja nyt tulee tällainenkin muutosesitys hallituspuolueiden taholta samaan kokonaisuuteen. Eilen keskusteltiin liikennepoliitikasta ...

Puhemies (koputtaa): Puhemies ei nyt salli leventää keskustelua. Nyt keskitytään ed. Kiljunen aloitteeseen.

Puhuja: Rouva puhemies! Eilen keskusteltiin liikennepoliitikasta. Asia sopisi hyvin pohdittavaksi selonteon tai tiedonannon yhteydessä, ja näin tulisi hallitusti katsoa koko liikennepoli-

tiikkaa. Kunnille tämä tuo lisätehtäviä tällä mallilla. Siitä olen hieman huolestunut, kun kuntien voimavaroja kuitenkin jatkuvasti leikataan. Toki on niin, että yksittäiset kansalaiset ja kiinteistönomistajat ovat suurissa vaikeuksissakin, osa heistä, nykyisen järjestelmän takia, mutta se pitäisi korjata harkitummin kuin tämän aloitteen pohjalta näyttäisi olevan linjaus.

Ed. Kallis: Arvoisa rouva puhemies! Kүүлun siihen sukupolveen, jolle opetettiin, että on kunnia-asia pitää jalkakäytävät puhtaina ja siisteinä. Jos ajattelen kokemuksia, mitä minulla on esimerkiksi tältä päivältä, voin todeta, että Helsingin kaupungin omistaman kiinteistön jalkakäytävät olivat hoitamatta, mutta yksityisten omistamien kiinteistöjen jalkakäytävät olivat ainakin tänä aamuna hyvin hoidettuja.

Kiinteistönomistajien suurin huoli ei ole pitää jalkakäytäviä puhtaina, vaan suurin huoli on mahdollinen korvausvastuu. Minä olen, uskallan sanoa, melko vakuuttunut siitä, että loppujen lopuksi tähän mennessä on ollut aika vähän korvaustapauksia. Jos vastuu siirtyy kunnille ja jos kunnat hoitavat yhtä huonosti jalkakäytäviä tulevaisuudessa kuin tänä päivänä, silloin vasta korvauskysymyksiä syntyy.

Mielestäni lakialoite on siinä mielessä hyvä, että se on synnyttänyt asiasta keskustelua. Toivoisin, että vastuukysymykseen voitaisiin jollakin tavalla puuttua, niin että kiinteistönomistajan vastuuta rajoitettaisiin. Mutta velvollisuus pitää jalkakäytäviä puhtaana on kunnia-asia.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Tässä ei todellakaan ole maaseudun ja kaupunkien välisestä ristiriidasta kyse. Kysymys on yhden kunnan sisäisistä asioista eikä kaupunkikuntien ja maalaiskuntien välisestä tulonjaosta. Vaikka ed. Kiljunen on kovasti yllätynyt, väitän, että tulonsiirtoa tapahtuu kerrostaloasukkailta pientaloasukkaille. Sitä syntyy sen vuoksi, että tässä selvästi siirretään pientaloasumisesta aiheutuvia kustannuksia kerrostaloasukkaiden maksettavaksi. Eihän sitä voi mitenkään kiistää, että näin tapahtuu.

Sen sijaan jos ed. Kiljunen haluaisi tehdä sellaisen aloitteen, että näin ei tapahtuisi, ja haluaisi tasata kustannuksia kiinteistön omistajalta, jolla on kyseinen jalkakäytäviä, sille, jonka puolella jalkakäytävää ei ole, kysymys olisi aivan eri asiasta.

Pyysin varsinaisesti puheenvuoron sen johdosta, että täällä perusteltiin lakialoitetta sillä,

että on niin tyhmää, kun kunnan aura kulkee, mutta yksityisen tontin kohdalla nostetaan aura ylös ja lasketaan taas tontin rajalla. Tämä onkin tyhmää, mutta sillä ei ole mitään tekemistä tämän lakialoitteen kanssa. Se johtuu siitä, että on tyhmiä ihmisiä. On ihmisiä, jotka eivät ymmärrä tehdä sopimusta kunnan kanssa, tai sitten on tyhmä kunta, joka ei tee sopimusta. Eihän laki kiellä ihmisiä olemasta järkeviä. Sen kuin tekevät sopimuksen aurauksesta. Ei se paljon maksa, jos aura-auto joka tapauksessa kulkee.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa puhemies! Minäkin lähestyisin asiaa käytännön näkökulmasta. Luonnollista on, että käytännöllisin vaihtoehto olisi, että kunta hoitaisi yhtenäisesti tällaiset asiat. Riskit hoitovelvoitteisiin aina liittyvät, ja vahingot voivat todella olla pahimmoillaan varsin suuria. Kunta olisi käsitykseni mukaan huomattavasti vahvempi myös vastaamaan vahinkoriskeistä keskittämällä vaikkapa vastuuvakuutuksen piiriin hoitovastuunsa. Kunta voisi ilmeisen edullisesti siirtää, huomattavasti edullisemmin kuin yksityiset ihmiset, hoitovastuun myös vakuutuksen piiriin.

Monille ihmisille katuosuuden hoitaminen on jo fyysisestikin kovin vaikeata ja raskasta. Pahimmoillaan se saattaa johtaa siihen, että he joutuvat luopumaan omakotiasumisesta ja siirtymään kenties verovaroin tuetun ja ylläpidetyn asumisen piiriin. Muun muassa näillä perusteilla olen lakialoitteen allekirjoittanut. Toivon, että asiassa järki voittaisi, mihin ed. Soininvaarakin jo viittasi.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kun vastauspuheenvuoroja ei jaeta, jouduin vain välihuudoilla korjailemaan ed. Kiljusen väitettä, ettei hän ole tarkoittanut asiassa käytettäväksi kiinteistöveroä. Lakialoitteen ensimmäisessä kappaleessa puhutaan pääasiallisesta sisällöstä, luen keskeltä lauseen loppuosan: ” - - siirtämällä velvoite kunnille, jotka voivat huolehtia velvoitteen kustantamisesta esimerkiksi kiinteistöveron tuotolla.” (Ed. Kiljunen: Esimerkiksi!) — Niin esimerkiksi. Tästä huolimatta ed. Kiljunen väittää mustaa valkoiseksi. No, tämä tuli tällä todetuksi.

Kuten puheenvuorossani lausuin, yksityistaiden varsilla maksetaan myös kiinteistöveroä. Siellä asukkaat hoitavat myös kaikki yksityistaiden ylläpitokustannukset, ellei joku kunta armeilaisuudesta anna jotakin. Olisin toivonut, että

ed. Kiljunen olisi ottanut lakialoitteessaan tämän asian esiin, koska eduskunnassa käytäväparlamentarismi ja ryhmäkuri murjoi jo aikanaan meidät vastoin liikennevaliokunnan 15—2 tekemää päätöstä siihen, että hallituksen esitys yksityistielain muutoksesta hylätään. Se olisi merkinnyt sitä, että avustukset olisivat jääneet ennalleen. Tältä pohjalta ed. Kiljusen olisi ollut eriarvoisuutta välttääkseen välttämätöntä ja tarpeellista ottaa tämäkin asia lakialoitteessaan esille, jos kerran yhdestä kansakunnasta puhutaan eikä pelkästään kaupunkilaisista ja haja-asutusalueiden asukkaista.

Ed. J u u r o l a : Arvoisa puhemies! Haluaisin minäkin vielä oikeudenmukaisuus- ja epäoikeudenmukaisuuskysymyksen puuttua siinä mielessä, että tällä hetkellä rakennetaan nimenomaan järkevästi väyliä siten, että vain toiselle puolelle rakennetaan jalkakäytävä. Siinä mielessä nykyinen lainsäädäntö vaikuttaa hyvin jälkeennejääneltä, kun kunnossapitovelvoite koko ajan siirtyy enemmän vain kadun toisella puolella oleviin kiinteistöihin. Tässä suhteessa asia eroaa ainakin yksityisteistä, joissa kuitenkin joka puolella tietä olevat ovat korvausvelvollisia.

Ed. K i l j u n e n : Arvoisa puhemies! Ehkä tähän jäi viimeinen puheenvuoronpaikka vielä. Ed. Kankaaniemi ihmetteli, että hallituspuolueen edustaja on siirtämässä kunnille jälleen uusia tehtäviä. Nyt täytyy ed. Kankaaniemelle todeta, että tällä lakialoitteella ei ole tavoitteena, että valtio säilyttäisi itseltään kunnille uusia velvoitteita ja vastuita, vaan lakialoitteessa pyritään nimenomaan säilyttämään yksittäisten kansalaisten, kuntalaisten, kantamaa vastuuta kunnille. Siinä on perusajatuksena, johtotähtenä, juuri se, mihin ed. Kallis viittasi, että on kunnia-asia pitää jalkakäytävät siisteinä. Tavoitteena on juuri se, että mahdollisimman yhdenmukaisesti ja hyvin asia voitaisiin hoitaa, ja silloin on luontevaa, että kunta julkisen vallan käyttäjänä ottaa tämän vastuulle.

Ed. Viinanen merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

2) Lakialoite laiksi tapaamiskiellosta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 67/1995 vp (Margareta Pietikäinen / r ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Pietikäinen: Värderade talman! Våldet är ett stort och växande problem i vårt samhället, också våldet inom familjen. Det är oftast kvinnor, men ibland också män, som hotas och misshandlas inom äktenskapet eller av sina f.d. partner. Det är alldeles klart att vi skall komma åt våldet och dess grundläggande orsaker med upplysning och förebyggande arbete, men det behövs också kraftåtgärder när hotet om våld redan är ett faktum.

Arvoisa puhemies! Tietenkin on puututtava väkivaltaan ja sen perussyihin valituksen ja ennalta ehkäisevän työn avulla, mutta myös voimakkaat toimenpiteet ovat tarpeen silloin, kun väkivalta on jo tosiasia.

Lakialoitteessa, jonka 105 kansanedustajaa on allekirjoittanut, ehdotetaan tapaamiskieltojen antamista yksityistapauksissa. Tapaamiskielton tarkoituksena olisi estää rikoksen kohteeksi joutuneen henkilön joutuminen uudelleen saman henkilön teon kohteeksi. Tapaamiskielto voisi tulla kyseeseen ainoastaan teon kohteeksi joutuneen hakemuksesta, mutta mitään estettä ei kuitenkaan ole sille, että sosiaali- tai muut viranomaiset kiinnittäisivät rikoksen uhrin huomiota mahdollisuuteen pyytää tapaamiskieltoa, tai että hänet jopa suostutellaan siihen.

Määräykseen tapaamiskiellosta tulisi olosuhteiden mukaan sisältyä ensisijaisesti kielto, jolla kiellettäisiin tekijää tapaamasta uhriaan, mutta myös määräys olla pitämästä yhteyttä tähän muulla tavalla, esimerkiksi kirjeitse tai puhelimitse, koska tekijä näissä tapauksissa saattaa säilyttellä uhriaan ilmestymällä jatkuvasti hänen läheisyyteensä sinänsä häntä tapaamatta. Tekijää voitaisiin myös kieltää oleskelemasta ilman syytä uhrin asunnon, työpaikan tai hänen muun säännöllisen oleskelupaikkansa läheisyydessä.

Tapaamiskieltolakiesitys — tämän tyyppisiä lakeja on monessa muussa maassa, muun muassa Pohjoismaissa — lähtee siitä, että tapaamiskielto olisi aina annettava määräajaksi. Tämä aika ei

saisi olla yhtä vuotta pitempi. Tarvittaessa tapaamiskieltoa voitaisiin kuitenkin myöhemmin pidentää aina vuodeksi kerrallaan. Tapaamiskielton rikkomisesta rangaistuksena olisi sakko tai enintään yksi vuosi vankeutta. Tietenkin pelkän rikkomuksen ollessa kyseessä rangaistusta ei tuomittaisi. Selvää on, että tapaamiskielton tavoitteena ei ole rangaistuksen määrääminen, vaan mahdollisuuden antaminen poliisille puutumiseen akuutteihin tilanteisiin.

Fru talman! Det har förekommit många många situationer som har kommit till allmänhetens kännedom, där dessa hot inte bara har förblivit vid hot utan har lett till våldsåtgärder, t.o.m. mord. Alltför många gånger har socialarbetaren och likaså polismyndigheterna konstaterat att deras händer har varit bundna, de har inte kunnat skydda, ens försöka skydda det tilltänkta offret tillräckligt. Jag hoppas att den här lagmotionen, som har undertecknats av 105 riksdagsledamöter, skall leda till snabbt resultat.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tämä aloite on perusteltu ja mielenkiintoinen.

Tämähän koskee näin äkkiä ajatellen paria eri tapahtumaryhmää. Toinen on sellaiset lapset, jotka kerran kuukaudessa mielellään tapaavat vanhempiaan eli eläkepäivänä käyvät hakemassa rahat ja pahoinpitelevät, jos rahat on sukanvarteen laitettu, kunnes rahat löytyvät. Toinen on sitten se, että aviomiehet useasti rakastuvat vaimoonsa ankarasti sen jälkeen, kun vaimo on ajanut heidät kotoaan pois. Sen jälkeen halutaan tavata ja ollaan alituisen vaivana. Onhan tietysti muitakin.

Kokemuksesta sanoisin kuitenkin — en näistä kokemuksista, että olisin tilipäivänä käynyt vanhempien luona tai vaimoni luona äsken mainitussa merkityksessä mutta poliisimiehenä — että tämä saattaa aiheuttaa myös vastareaktioita eli tilanne saattaa muodostua vaikeammaksi. Toisaalta, kun poliisi ei pysty antamaan mitään turvatakuita eikä suojelua suomalaisessakaan yhteiskunnassa — se tulee paikalle hälytyksestä — niin tämäkään puoli ei varmista asiaa.

Jos tällainen laki hyväksytään, se ei ole missään tapauksessa perusteeton ja sitä voisi tietysti kokeilla. Mutta ihmisen yleisavoitukset minäkin ymmärtäen ja nimenomaan silloin, kun elämä on mennyt sille laidalle, jossa tällaisia tapahtuu, sillä saattaa olla päinvastaisia, jopa enemmän aggressiivisia perusteita. Sittenhän sen näkee, kun siellä on toistasataa nimeä. Kai se ainakin valiokun-

taan menee. Meillehän se tulee, lakivaliokuntaan.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Entisestä elämästäni, jossa olen istunut mielentilaintuntojen jäsenenä ja puheenjohtajana lähes parikymmentä vuotta, tiedän, että näitä tapauksia todellakin on, joissa jo lueteltujen lisäksi aivan sivulliset ihmiset jostakin syystä ryhtyvät jotakuta vainoamaan ja heitä voi olla erittäin hankala karistella pois kintereiltään.

Uskon, että tällaisen lain olemassaolo ja mahdollisuus määrätä tällainen kielto saattaa jo vaikuttaa ennalta ehkäisevästi. Pidän tätä erittäin tarpeellisena. Toivon, että poikkeuksellisesti tämä lakialoite todella myös johtaisi lainsäädäntöön. Tiedän, että se ei ole ollut useinkaan tapana lakialoitteiden kohdalla, mutta toivoisin, että tämä voitaisiin toteuttaa.

Ed. M. P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Aittoniemen puheenvuoroon toteaisin, että toki seuraukset voivat tilapäisesti olla hänen kuvailemansa kaltaisia. On vaikea ennalta arvioida, millä tavalla tämä vaikuttaa. Totta kai uhrin suojeleminen on vaikeaa. Niin kuin

tasa-arvoneuvottelukunnan väkivaltajaosto on todennut, väkivaltaisesti käyttäytyvä, mies tässä tapauksessa, ei välttämättä halua luopua uhristaan, vaan raiskaus- ja pahoinpitely-yritykset sekä muu häirintä ja kiusanteko saattavat jatkua kauan eron jälkeenkin. Nykyisten lakiemme mukaan poliisi ei voi puuttua tilanteeseen, ennen kuin jotain on jälleen tapahtunut. Tämä lakialoite antaisi kuitenkin mahdollisuuksia puuttua asioihin, ja se on minusta tärkeä asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

